

Pri Pavlež je živel Kovačev Jaka

Zapis po pripovedovanju Olge Grilc

Doma sem bila pri Pavležu sredi vasi Dobrava. Moj oče, Jaka Kos, je imel štiri otroke. Živelimo v zgornjem delu hiše. V spodnjem pa je živela stara mama Mina Kos.

Stara mama Mina Kos je bila hčerka nečakinje pesnika dr. Franceta Prešerna. Pesnikova nečakinja je bila poročena pri Kovaču na Dobravi. Pisali so se Černe. Poleg moje stare mame je imela še sedem otrok. Eden od njih je bil tudi Jaka, ki je živel v Ameriki.

Spominjam se prihoda Kovačevega Jaka iz Amerike. Nikoli mu nismo rekli stric ali gospod, vedno je bil le Jaka. V naši hiši se je nastanil nekaj let pred drugo svetovno vojno.

Po pripovedi je okoli leta 1890 odšel v Ameriko, kjer je študiral in bil posvečen v duhovnika. Deloval je med slovenskimi izseljenci v Sheboyganu v državi Wisconsin. To je država med jezerom Michigan in gornjim tokom Mississippija na severu ZDA.

Jaka je cenil znanje in bil dober organizator. Tako je s pomočjo slovenskih vernikov v Sheboyganu postavil veliko cerkev in poleg nje šolo za slovensko govoreče otroke.

O njegovem delu smo več izvedeli po vrnitvi na Dobravo. Pripovedoval nam je o lepi cerkvi, za katero so bili zvonovi vlti v Ljubljani, in o sliki brezjanske matere božje, ki jo je postavil v oltar nove cerkve, ter o tem, da je prvo birmo vodil škof dr. Gregorij Rožman.

Kovačev Jaka je živel na Dobravi kot duhovnik v pokoju, občasno pa je še maševal v domači dobravski cerkvi. Vaščanom je rad pomagal pri domačih opravilih in se družil s preprostimi ljudmi.

Ob začetku druge svetovne vojne, ko so Nemci pozaprli večino duhovnikov, je bilo njemu kot ameriškemu državljanu nekaj časa prizaneseno. Zato je lahko nadomeščal zaprte duhovnike predvsem v Bohinju, kjer je poročal in pokopaval tamkajšnje domačine.

Jaka je želel odkupiti zemljišče poleg dobravske cerkve, na katerem bi s pomočjo župljanov povečal cerkev in zgradil novo dvorano. Lastnica mu zemljišča ni hotela prodati. Začela se je druga svetovna vojna in načrtov ni mogel uresničiti.

Deportiran je bil tudi Jaka in poslan v begunjske zapore in od tam v angleško taborišče pri Münchnu. Stara mama ga je šla z vnukinjo obiskat. Nesli sta mu sveže domače češnje. Bil jih je zelo vesel. Razdelil jih je med logoraše. Iz Münchna je bil nato kot ameriški državljan poslan nazaj v Ameriko. Stari mami, svoji sestri, je še nekajkrat pisal iz nekega samostana, a je kmalu po koncu vojne umrl.

Razglednica cerkve in šole za slovenske otroke v Sheboyganu okoli leta 1935 (Olga Grlic)